

правопорушення як правові категорії власне і визначають структуру цього механізму.

Ознаки та склад бюджетного правопорушення характеризуються «класичними» елементами — ознаками слід вважати протиправність діяння, суспільну небезпеку, винність та караність, а склад визначається через об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону. Загалом, бюджетне правопорушення доцільно визначити як суспільннебезпечну, протиправну, винну дію чи бездіяльність учасника бюджетного процесу, яка посягає на встановлений порядок бюджетної діяльності, та за яку законодавством передбачено бюджетну відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Занфіров М.В. Поняття та ознаки бюджетно-правових санкцій / М.В. Занфіров // Держава та регіони. Серія «Право та державне управління». — 2012. — №1. — С. 46-51.
2. Тархов В.А. Гражданское право. Общая часть / В.А. Тархов. — УФА, 1998. — 331 с.
3. Емельянов А.С. Финансовое право России. Учебное пособие с приложением схем и таблиц / А.С. Емельянов. — М, 2002. — 368 с.
4. Якимчук Н.Я. Правовий статус розпорядників бюджетних коштів в Україні: Дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Н.Я. Якимчук — К., 2010. — 556 с.
5. Яюк Т.А. До питання нормативного закріплення складу фінансового правопорушення у законодавстві України / Т.А. Яюк // Митна справа. — 2011. — № 1, частина 2. — С. 254 — 258.
6. Стукаленко В.А. До питання про поняття та ознаки суб'єктів фінансового права / В.А. Стукаленко // Форум права. — 2013. — № 1. — С. 981—985 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2013-1/13cvacf.pdf>.

УДК 347

А. В. Андрійчук, асистент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Чернівецького факультету НУ «ОЮА»

ПРАВО ТА НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНА ПРИРОДА БАНКІВСЬКОГО КОНТРОЛЮ

У статті здійснено дослідження терміну «банківський контроль»; розкриваються різні точки зору щодо його розуміння. За допомогою аналізу законодавства та опрацювання наукової літератури визначені основні підходи трактування банківського контролю. Запропоноване власне визначення банківського контролю.

Ключові слова: контроль, банківський контроль, теоретична база, законодавче закріплення.

В статье осуществлено исследование термина «банковский контроль»; раскрываются разные точки зрения понимания данного термина. С помощью анализа законодательства и обработки научной литературы определены основные подходы трактовки банковского контроля. Предложено собственное определение банковского контроля.

Ключевые слова: контроль, банковский контроль, теоретическая база, законодательное закрепление.

In this article, the research of the term “banking supervision” is realized and the different points of view of its understanding are revealed. Through the analysis of legislation and processing scientific literature the basic approaches of interpretation banking Supervision are specified. The own definition of banking supervision is proposed.

Key words: control, bank control, theoretical basis, legal establishing.

Актуальність проблеми. Досліджуючи правову природу поняття «банківський контроль» необхідно зазначити, що його трактування у законодавстві України відсутнє. Ні Закон України «Про Національний банк України», ні Закон України «Про банки та банківську діяльність», які безумовно є основними законодавчими актами у сфері банківського права, не надають пояснення даного визначення. Вживається лише сам термін «контроль», але не словосполучення «банківський контроль». Така практика законодавчого закріплення існує не лише в Україні. Наприклад, російське законодавство також не містить трактування «банківського контролю».

Поняття «контроль» розглядається у різних аспектах, залежно від того, представниками якої галузі здійснюється дослідження – теорії, адміністративістики, фінансового, банківського права, економічних наук тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Деякі аспекти банківського контролю вивчалися такими українськими та російськими вченими, як Воронова Л.К., Андрійко О.Ф., Заверуха І.Б., Латковська Т.А., Орлюк О.П., Савченко Л.А., Грачова О.Ю., Хімічева Н.І. та ін.

Постановка завдання. Основною метою статті є розкриття сутності терміну «банківський контроль», а її досягненню сприятиме вирішення наступних завдань: дослідження нормативно-правової бази України для визначення думки законодавця; аналіз наукової доктрини; окреслення основних підходів щодо визначення терміну «банківський контроль»; пропозиція власного визначення банківського контролю.

Виклад основного матеріалу. Сам термін «контроль» з'явився декілька століть назад. В етимологічному словнику вказується, що історія цього терміну бере свій початок з XIV ст. і означає перевіряти, зав'язати, регулювати. Існує декілька джерел його походження – з французької «contrerole» – «приведення в дію влади»; з середньовічної латинської «contrarotulus» – «записи публічного законодавчого характеру» тощо [29].

Безумовно, для того щоб правильно зрозуміти сутність поняття «банківський контроль» необхідно спочатку визначити зміст самого терміну «контроль», адже саме він є його основою.

На думку Ю.А. Тихомирова, контроль – це перевірка дотримання і виконання нормативно встановлених задач, планів та рішень, тобто початок циклу, присвяченого оцінці фактично здійсненого процесу [22, с. 510].

А.М. Тарасов у своїй роботі, проблематикою якої є законодавче забезпечення державного контролю, вживає терміни «контроль» та «нагляд» як синоніми, не проводячи між ними межі [21].

Пахомов В.В. також схиляється до думки, що поняття контроль та нагляд є тотожними, вказуючи, що під контролем слід розуміти нагляд, спостереження, перевірку [14].

В енциклопедичному словнику Ф.А. Брокгауза та І.А. Ефрона тлумачення самого терміну «контроль» не дається. Натомість, автори одразу відсилають нас до тлумачення поняття «державний контроль», де зазначається, що державний контроль полягає у: перевірці всіх фінансових звітів підвідомчих міністерств; у нагляді за правильністю та законністю надходження державних доходів та здійснення державних витрат. Тобто, автори словника вдаються до ототожнення понять «контроль» та «нагляд» [8].

Але для більш точного та глибокого аналізу необхідно дослідити положення якомога більшої кількості джерел. Тому, вважаємо за доцільне проаналізувати також трактування цього терміну і в інших словниках. Наприклад, словник Даля визначає

«контроль» як облік, перевірка рахунків, звітності; контролювати щось, когось, перевіряти, бути перевіреним. Слово «нагляд» тут не згадується [24].

Словник російської мови С.І. Ожегова контроль визначає, як «...постійне спостереження з метою перевірки та нагляду; перевірка» [11].

В академічному тлумачному словнику української мови контролем називають «перевірку, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимось, чимось...». Ще один тлумачний словник української мови дієслово «контролювати» визначає як перевіряти кого-, що-небудь [23].

Враховуючи те, що ми розглядаємо різні визначення терміну «контроль» для розуміння суті «банківського контролю», раціонально було б, на нашу думку розглянути його визначення і в економічному словнику, адже сам він є і економічною категорією,

Так, Великий економічний словник фіксує наступне формулювання даного терміну: «Контроль — це система спостережень і перевірки процесу функціонування підконтрольним об'єктом, виявлення результатів управлінських впливів на такий об'єкт».

У фінансово-кредитному енциклопедичному словнику вказується: «Контроль — це складова частина управління економічними об'єктами та процесами, яка полягає у спостереженні за об'єктом з метою перевірки відповідності спостережуваного стану об'єкта бажаному і необхідному стану, який передбачається законами, положеннями, інструкціями та іншими нормативно-правовими актами, а також програмами, планами, договорами, угодами» .

Тлумачення саме «банківського контролю» можна знайти, проаналізувавши матеріал зі спеціалізованих словників. Наприклад, у юридичному словнику банківський контроль розглядається у двох аспектах: 1) як контроль банку за цільовим використанням виданих кредитів або за використанням коштів неплатоспроможного боржника до визнання його банкрутом; 2) як контроль, що здійснюється центральним банком країни, а також спеціальними контролюючими органами, які здійснюють регулювання діяльності банківської системи [28].

В інших словниках дається аналогічне визначення банківського контролю. Наприклад, у «Великому економічному словнику» Борисова А.Б. [3].

Як бачимо, різні словники неоднозначно дають визначення терміну «контроль». Немає єдності в думках щодо цієї дефініції і у вчених. Одні вважають що він тотожний з наглядом, інші схиляються до думки що контроль є окремим самостійним видом діяльності, треті — що контроль та нагляд співвідносяться як основа та її елемент. Оскільки метою даної статті є дослідження різних дефініцій та остаточне формулювання саме терміну «банківський контроль», вважаємо недоцільним наразі приділяти увагу поясненню та характеристиці різних поглядів вчених та науковців щодо самого терміну «контроль». Це також пояснюється і схожістю думок, суджень та підходів щодо тлумачення цих понять.

Жоден юридичний термін не може бути цілковито досліджений та охарактеризований без аналізу нормативно-правової бази, адже вона є основною сферою його використання. Саме тому, варто розглянути приклади його трактування, способи його фіксації, контекст, у якому він вживається і у законодавстві.

Закон України «Про банки та банківську діяльність» містить таке визначення контролю: «контроль - безпосереднє або опосередковане володіння часткою в юридичній особі, одноосібне або разом з іншими особами, що презентує еквівалент 50 чи більше відсотків статутного капіталу або голосів юридичної особи, або

можливість справляти вирішальний вплив на управління, або діяльність юридичної особи на основі угоди або будь-яким іншим чином» [15].

Відповідно до іншого Закону України, а саме «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»: контроль - перевірка проектної документації на продукцію, процесу її виготовлення і монтажу та визначення її відповідності встановленим вимогам [16].

Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Положення про систему управління безпекою судноплавства на морському і річковому транспорті» визначає контроль як функцію управління, яка полягає у перевірці виконання вимог безпеки судноплавства на морському і річковому транспорті з метою отримання інформації про стан виконання вказаних вимог та своєчасного вжиття необхідних заходів [17].

У Наказі Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Про затвердження Правил безпеки під час експлуатації магістральних нафтопроводів» контроль визначається як перевірка відповідності об'єкта встановленим вимогам [18].

З огляду на вищевказані положення, можна зробити висновок, що законодавець не ототожнює поняття контроль та нагляд, і не вважає їх частинами один одного. Тобто, розглядає контроль як самостійне поняття, хоч і не надає його тлумачення.

З'ясування лише позиції законодавця на дає нам змоги здійснити глибоке дослідження даної проблематики. Оскільки, основою вивчення будь-якого юридичного явища є аналіз трьох складових: теорії (доктрини), нормативно-правової бази та практики застосування та реалізації.

Як вже зазначалось вище, існують різні точки зору вчених, які здійснили дослідження «банківського контролю». Аналізуючи їх, варто зробити висновок, що вони зводяться до трьох основних підходів розуміння цього поняття: віднесення банківського контролю до одного з видів фінансового; ототожнення банківського контролю та банківського нагляду; розгляд банківського контролю як самостійного поняття.

1. Банківський контроль – вид фінансового контролю.

Прихильниками такого підходу є Толстопятенко Г.П., Тосунян Г.А., Карасьова М.В., Вікулін А.Ю., Симов'ян С.В., Грачева Е.Ю. та ін.

Російський вчений В.Т. Батичко у своєму підручнику «Фінансове право» зазначає наступне: «... фінансовий контроль має такі види, як...банківський, ...». При цьому, автор щодо даного терміну вказує: банківський контроль здійснюється банками під час здійснення операцій по кредитуванню, фінансуванню та розрахункам [5].

Підтримують такий підхід і інші російські вчені Г.А. Тосунян та А.Ю. Вікулін, які з-поміж інших видів фінансового контролю (податковий, валютний, митний, бюджетний) виділяють також і банківський [25, с.94].

Л.А. Савченко також схиляється до думки, що банківський контроль є одним з видів фінансового, проводячи класифікацію за такою підставою, як сфера фінансової діяльності. При цьому, інші види фінансового контролю, на думку вченої, є подібними до вищевказаних – тих, які наводять Г.А. Тосунян та А.Ю. Вікулін. [19, с.142]. Аналогічної думки дотримується і російський вчений В.А. Мальцев [4].

Професор Н.І. Хімічева серед видів фінансового контролю не виділяє банківський, але відзначає неабияку роль банків, а особливо Центрального банку у процесі здійснення фінансового контролю [27].

Фінансовий контроль здійснюється також і іншими кредитними організаціями,

тому банківський контроль іноді називають контролем фінансово-кредитних органів. Прихильники такої назви зазначають, що банківський контроль необхідний для ефективного використання банківських позик та направлений на зміцнення платіжної дисципліни, а об'єктом такого контролю є грошовий обіг [26].

Російський професор Толстопятенко Г.П. у підручнику з фінансового права під редакцією Грачової Е.Ю. схиляється до думки, що банківський контроль є видом фінансового контролю і зводить його до контролю за діяльністю банків з метою забезпечення безпеки вкладів і стабільності банківської системи країни [6]. При цьому, вчений ототожнює банківський нагляд з банківським контролем і вказує на те, що у банківському контролі немало роль відіграють центральні банки, але з запропонованого ним визначення видно, що контрольна діяльність не є прерогативою центральних банків, їх виключним правом [6].

У контексті даного підходу характеристики суті банківського контролю доцільно зауважити, що у Верховній раді України існував проект Закону України «Про державний фінансовий контроль», де державний фінансовий контроль визначається як комплекс цілеспрямованих заходів органів, їх підрозділів чи службових осіб, які здійснюють державний фінансовий контроль у межах повноважень, встановлених законодавством України, з метою упередження, виявлення та припинення фінансових правопорушень на підконтрольному об'єкті щодо його фінансово-господарської діяльності, а також забезпечення законності, фінансової дисципліни та ефективності формування і витрачання коштів, у тому числі бюджетних, та інших активів у процесі володіння, розпорядження, використання і відчуження державного майна, відшкодування збитків та встановлення міри відповідальності у разі порушення фінансового, у тому числі бюджетного, законодавства. Але, у 2011 році його було відхилено та знято з розгляду на сесії ВРУ.

Аналізуючи вищезазначене визначення фінансового контролю приходимо до висновку, що законодавець прямо не вказує на належність банківського контролю до фінансового, що, безумовно, є підставою для заперечення думки про те, що банківський контроль є видом фінансового. Хоча, варто зазначити, що мета у них однакова - забезпечення законності, фінансової дисципліни та ефективності формування і витрачання коштів.

2. Банківський контроль та банківський нагляд є тотожними поняттями.

На підтримку даного підходу також існує чимало думок різних вчених. Але, перш ніж перейти до їх характеристики, необхідно звернути увагу на «думку» законодавця з приводу цього питання. Як вже зазначалось вище, визначення поняття «банківський контроль» у законодавстві відсутнє. Натомість, пояснюється термін «банківський нагляд» - система контролю та активних впорядкованих дій Національного банку України, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких Національний банк України здійснює наглядову діяльність законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників та кредиторів банку. Як бачимо, законодавець розглядає нагляд та контроль як одне ціле, встановлюючи, що нагляд це контроль.

Серед прихильників цього підходу є професор Г. П. Толстопятенко. В одному зі своїх підручників, даючи характеристику банківському контролю, автор ототожнює його разом з банківським наглядом [6].

Ще один російський вчений А. Я. Курбатов зазначає, що банківське законодавство змішує поняття «контроль» та «нагляд» в їх класичному розумінні. Також, він вказує

що банківський нагляд на відміну від загальноприйнятого поняття нагляду передбачає втручання Банка Росії як наглядового органу у діяльність кредитних організацій і, по суті, є контролем [2].

С.В. Лукошкін також підтримує думку про те, що банківський контроль та банківський нагляд є тотожними поняттями, адже вчений, перераховуючи види фінансового контролю характеризує і банківський нагляд, зазначаючи, що банківський нагляд — це постійний контроль з боку державних органів за дотриманням кредитними організаціями та банківськими групами банківського законодавства, нормативних актів Банка Росії, встановлених ним обов'язкових нормативів. Основними цілями банківського нагляду С.В. Лукошкін визнає підтримку стабільності банківської системи Російської Федерації, захист інтересів вкладників та кредиторів [9].

3. Банківський контроль — самостійне поняття.

Ця концепція охоплює ідеї та думки вчених, розуміння банківського контролю яких зводиться до відділення його у самостійну категорію, окрему від банківського нагляду.

Наприклад, російський професор Г.А. Тосунян стверджує: «Спірним (у контексті діючого законодавства) є твердження, що державний банківський контроль це складова частина державного фінансового контролю». Також, вчений вказує, що одним із різновидів державної наглядово-контрольної діяльності у банківській системі Росії є банківський контроль за кредитними організаціями, який здійснюється Банком Росії в особливих випадках, передбачених банківським законодавством, як наслідок за допущені ними правопорушення [25].

О. М. Олейник, охарактеризовуючи компетенцію Центрального банку Російської Федерації, вказує на те, що один з напрямків його компетенції зводиться до діяльності Центрального банку як органу державного нагляду та контролю у сфері кредитно-грошового обігу. Тобто, розділяє ці два поняття у дві окремі дефініції [12, с.139].

Аналізуючи даний підхід з економічної точки зору, на його підтримку знаходимо наступне твердження: «Банківський контроль у якості самостійного виду контролю відособився у результаті утворення дворівневої банківської системи і появи комерційних банків. Можна виділити наступні напрямки банківського контролю: контроль за веденням касових операцій на підприємствах; контроль при проведенні кредитних операцій; контроль при проведенні гарантійних операцій; валютний контроль — здійснюється уповноваженими банками, що є агентами валютного контролю» [1].

Пасічник В.В. вважає, що під контролем за діяльністю банків слід розуміти цілісне й безперервне відстеження здійснення банками їх діяльності згідно із нормативно-правовими актами [13, с.238].

Цікавою є думка французького вченого Жана Матука. Вчений, характеризуючи банківський контроль, вдається до акумулювання всіх тих елементів, щодо яких точаться суперечки серед науковців. Так, на його думку, банківський контроль — це видання нормативно-правових актів, процес спостереження за діяльністю банків та адміністративно-вольовий вплив на їх діяльність. Тобто, як бачимо, межі між банківським регулюванням, наглядом та контролем він не проводить [10].

Банківський контроль — це контроль, який здійснює Національний банк держави щодо валютних, кредитних, фінансових, розрахункових та інших операцій, які здійснюються банківсько-фінансовими та іншими підприємницькими структурами. В Україні ці функції виконує Національний банк [7].

Е. Старосьцяк зазначає, що контроль є однією з частин адміністрування чи управління і як їх складова існує в системі державного управління держави; під контролем слід розуміти нагляд, визначення чи виявлення фактичного стану справ, зіставлення фактичного становища з цілями, але без права ухвалювати рішення про зміну ходу діяльності; у тих випадках, коли має місце надання вказівок, обов'язкових директив про зміну ходу діяльності і керівництва підпорядкованими органами, мова йде про нагляд [20, с. 107-109].

На нашу думку, остання концепція є найбільш вдалою. Сформулюємо декілька положень на підтримку такої точки зору. По-перше, саме поняття «контроль» існує вже давно і за своєю суттю зводиться до діяльності компетентних органів, яка полягає у проведенні перевірок, що здійснюються з певною періодичністю. Якщо говорити про нагляд – то він відрізняється своєю постійністю, адже нагляд проводиться безперервно, безупинно. Таким чином, ми вже бачимо різницю між контролем та наглядом. По-друге, основним суб'єктом банківського контролю безумовно є Національний Банк України, що також свідчить про ще один критерій для відокремлення розглядуваної дефініції у самостійну категорію.

Підсумовуючи все вищевикладене ми можемо окреслити наступні висновки. З-поміж усіх підходів щодо визначення поняття «банківський контроль» можна виділити 3 основні концепції: розгляд банківського контролю як одного з видів фінансового; його ототожнення з банківським наглядом; відокремлення банківського контролю у самостійну категорію.

Ми не заперечуємо той факт, що банківський контроль походить від фінансового. Розвиток банківської діяльності країни, зокрема, і розвиток держави в цілому, дає нам підстави стверджувати, що банківський контроль цілком заслуговує на своє існування окремою, самостійною категорією.

На основі аналізу різноманітних поглядів вчених та науковців, а також нормативно-правової бази, ми можемо сформулювати власне визначення банківського контролю, який можна визначити як процес, що полягає у перевірці та спостереженні, який здійснюється контролюючими (компетентними) органами для забезпечення стабільності грошового обігу, фінансово-господарської діяльності банку, дотримання законодавства та нормативно-правових актів Національного банку України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бекряшев А.К. Теневая экономика и экономическая преступность / Бекряшев А.К., Белозеров И.П. – Омск: Омский государственный университет, 2000. – 459 с.
2. Банковское право России : учебник / А. Я. Курбатов. – М.: Высшее образование; Юрайт-Издат, 2009. – 561 с.
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б.Борисов. – М.: Книжный мир, 2003. – 895 с.
4. Мальцев В.А. Финансовое право / А.В.Мальцев. – М.: Академия, 2008. – 256 с.
5. Батычко В.Т. Финансовое право Конспект лекций / В.Т.Батычко. – Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2009.
6. Финансовое право: Учебник / О. Н. Горбунова, Е. Ю. Грачева и др.; Отв. ред. Е. Ю. Грачева, Г. П. Толстопятенко. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, – 2004. – 536 с.
7. Економічна енциклопедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/39/39/1/14/>
8. Энциклопедический словарь. Изд. Ф.А. Брокгауз и И.А. Ефронь. – Т. 9. – С.Пб. – 1895. – С. 408-411.
9. Лукошкин С.В. Классификация видов финансового контроля / С.В. Лукошкин // Современный

бухучет. — 2009. — № 2.

10. Матук Ж. Финансовые системы Франции и других стран / под. общ. Ред.. Л. П. Павловой. — [в 2-х т.; пер. с фр.]. — М. : АО «Финстатинформ», 1994. Т.1 :Банки : в 2-х кн., Кн.1. — 325с.

11. Ожегов С.И. Словарь русского языка / под. ред. Н.Ю. Шведовой. — М., 1989. — С. 377.

12. Олейник О.М. Основы банковского права: Курс лекций / О.М. Олейник. — М. : Юристь, 1997. — 424 с.

13. Пасічник, В. В. Банківський нагляд правові засади та проблеми здійснення / В. В. Пасічник // Банківське право України / під заг. ред. А. О. Селіванова. — К. : Ін Юре, 2000. — 368 с.

14. Пахомов В.В. Внутрішній контроль за правозастосовною діяльністю податкових органів / В.В.Пахомов // Форум права. — 2009. — № 1. — С. 423.

15. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 5 — 6.

16. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 р. № 3164-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 12.

17. Про затвердження Положення про систему управління безпекою судноплавства на морському і річковому транспорті: наказ Міністерства транспорту України від 20.11.2003 № 904.

18. Про затвердження Правил безпеки під час експлуатації магістральних нафтопроводів: наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 23.05.2007 № 110.

19. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю : навч. посіб. /Л.А.Савченко. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 504 с.

20. Старосьцяк Э. Элементы науки управления / Э.Старосьцяк. — пер. с польск. А.Х. Махненко. — М. : Прогресс, 1965. — 423 с.

21. Тарасов А. М. Проблемы законодательного обеспечения государственного контроля / А.М.Тарасов // Государство и право.—2004.—№10.—С. 17, 20-21.

22. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса / А.Ю. Тихомиров. — М., 1998. — 795 с.

23. Тлумачний словник. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://language.br.com.ua/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8/>

24. Толковый словарь В. Даля. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vidahl.agava.ru/P082.HTM#13625>

25. Тосунян Г.А. Финансовое право: Конспекты лекций и схемы: Учеб. Пособие / Г.Тосунян, А.Викулин. — 2-е изд. — М. : Дело, 2002. — 224 с.

26. Финансовое право / Вострикова Л. — М. : Юстицинформ, 2007. — 376 с.

27. Химичева Н.И. Финансовое право: Учеб. для вузов (Гриф МО РФ) / Н.И.Химичева. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : ЮРИСТЪ, 2001. — 530 с.

28. Юридичний словник. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://mirslovarei.com/content_yur/bankovskij-kontrol-11949.html.

29. Online etymology dictionary. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=control&searchmode=none